

Стрижко Н. В.

ORCID:0000-0003-3867-3668

аспірантка кафедри теорії та історії мистецтв

Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

м. Київ, Україна

ЗБЕРЕЖЕННЯ ТРАДИЦІЙ КАЛІГРАФІЇ В СУЧАСНОМУ ВІЗУАЛЬНОМУ МИСТЕЦТВІ КИТАЮ

Ключові слова: сучасна каліграфія, китайське сучасне мистецтво, традиційна каліграфія.

Каліграфія є одним із найважливіших видів мистецтва Китаю, вона має тисячолітню історію й тісно пов'язана з китайською культурою та філософією. Це мистецтво традиційно розглядалося як спосіб саморозвитку, який вимагає від художника вдумливості, спокою та майстерності.

У сучасному Китаї каліграфія продовжує відігравати важливу роль, залишаючись не лише традиційним видом мистецтва, а й важливим засобом вираження національних цінностей та ідеалів. Презентуючи сучасне мистецтво, китайські митці надихаються своєю культурною спадщиною, вони трансформують традиційне мистецтво, підіймаючи актуальні теми, та ставлять наголос на актуальних суспільних проблемах.

Однією з найважливіших трансформацій у сучасному китайському мистецтві є зростаюче залучення до глобальних мистецьких тенденцій [1]. У минулому китайське мистецтво часто вважалося ізольованим від решти світу, однак в останні десятиліття художники все частіше беруть участь у міжнародних виставках і культурних обмінах. Це призвело до перехресного запліднення ідей і технік і допомогло розвитку сучасного китайського мистецтва.

Однією з важливих трансформацій є зростаюче використання нових медіа. У минулому китайське мистецтво було переважно створене за допомогою традиційних медіа, таких як туш і папір, у сучасному мистецтві популярні нові медіа – відео, фотографія та перформанс-мистецтво. Це призвело до створення нових та інноваційних проєктів, які відображають реалії сучасного китайського суспільства.

Одним із таких сучасних проєктів є відеоінсталяція сучасного китайського художника Пань Гонкая «Танення» (Pan Gongkai 潘公凯), що була представлена в Китайському павільйоні на 54-й Венеціанській бієнале в 2011 році. Цей масштабний проєкт, присвячений взаємовідносинам

китайського та західного мистецтва. На екрані зображено лотоси, що в'януть й поступово вкриваються снігом у вигляді слів з теоретичного тексту самого митця. Композиція віддзеркалює занепокоєння Пань Гонкай (Pan Gongkai 潘公凱) впливом сучасного західного мистецтва на традиційну китайську культуру. Зів'ялі лотоси уособлюють традиційну китайську літературну культуру, а сніг символізує глобалізований діалог із Заходом. Хоча сніг можна розглядати як загрозу стерти художні традиції Китаю, його також можна трактувати як елемент їх відродження, адже саме цей сніг, танучи, живить майбутні квіти. Таким чином, робота відображає як побоювання автора щодо втрати національної ідентичності в умовах глобалізації, так і його віру в можливість синтезу східних і західних традицій.

Пань Гонкай «Танення» (Pan Gongkai 潘公凱). Відеоінсталяція, Китайський павільйон 54-ї Венеціанської бієнале (2011) [2]

Варто зазначити, що переконлива більшість успішних і відомих сучасних китайських каліграфів мають професійну вищу освіту та великий досвід роботи саме в традиційному мистецтві каліграфії. Проте, розвиваючись у сучасному культурному просторі та взаємодіючи з мистецтвом країн Заходу, вони особливо відчувають вплив, який зазнає китайська культурна спадщина від глобалізованого міжкультурного обміну. Своє занепокоєння втратою цікавості до традиційного мистецтва вони виражають в чисельних інтерв'ю, книгах і наукових публікаціях, але особливим бачать свою місію в осучасненні традиційного мистецтва. У такий спосіб митці, які «виростили» на традиційному мистецтві, віддають шану мистецтву традиційному.

Використовуючи китайські ієрогліфи як основу для візуального вираження, сучасна китайська каліграфія спирається на багату традицію китайського письма. Сучасні каліграфи в своїх проєктах застосовують різні стилі письма, зокрема друкований, скорописний і напівскописний, щоб створити динамічні та виразні твори мистецтва. Так, у творчості відомого сучасного каліграфа Вана Дунлінга (Wang Dongling 王冬齡) важливу роль відіграє саме скорописний стиль каліграфії, презентацію якого він часто робить у вигляді перформансів під час відкриття своїх виставок, що додатково робить його мистецтво актуальним і цікавим у сучасному артпросторі. І хоча митець у своїх масштабних роботах пише реальні тексти, у тому числі

цитати з буддистських текстів та поезії Китаю, його каліграфічні твори баланують на межі з абстрактним мистецтвом [3]. І в цьому балансуванні криється посыл митця щодо збереження традиційного мистецтва.

Дунлінг Ван (Wang Dongling 王冬齡) «Сносіб, яким можна говорити». Каліграфічний перформанс – фото події. 2015 [4]

Попри те що сучасна китайська каліграфія та абстрактне мистецтво мають різні підходи до візуального вираження, у сучасному мистецтві вони перетинаються в декількох аспектах: сучасні китайські каліграфи використовують абстрактні форми та елементи для створення більш експресивних та інноваційних творів, тоді як абстрактні художники використовують символи та знаки, які нагадують китайські ієрогліфи, щоб додати глибини та культурного значення своїй творчості.

Одним із найважливіших прикладів трансформації каліграфії в сучасному китайському мистецтві є проєкт «Книга з неба» Сюй Бінга (Xu Bing 徐冰 Tian shu 天書). Ця інсталяція є величезною колекцією книг, сувоїв і панелей на стінах, на яких викарбувані тексти, що мають вигляд давньої китайської каліграфії. Однак ієрогліфи насправді є псевдокитайськими та були «винайдені» самим Сюй Бінгом.

Одним із найважливіших прикладів трансформації каліграфії в сучасному китайському мистецтві є проєкт «Книга з неба» Сюй Бінга (Xu Bing 徐冰 Tian shu 天書). Ця інсталяція є величезною колекцією книг, сувоїв і панелей на стінах, на яких викарбувані тексти, що мають вигляд давньої китайської каліграфії. Однак ієрогліфи насправді є псевдокитайськими та були «винайдені» самим Сюй Бінгом.

Сюй Бінг створив «Книгу з неба» (Xu Bing 徐冰 Tian shu 天書), щоб дослідити взаємозв'язок між мовою, грамотністю та мистецтвом. Він хотів створити твір, який би кинув виклик припущенням глядачів про те, що вони знають про китайську культуру. Робота також є коментарем до глобалізації інформації та зростаючої складності розрізнення істини та вигадки в цифрову епоху.

Сюй Бін «Книга з неба» (Xu Bing 徐冰 Tian shu 天書), бл. 1987–91. Вигляд інсталяції в Музеї мистецтв Блантона, Техаський університет в Остіні, 2016 [5]

Ще одним важливим прикладом сучасного артпроєкту, в основу якого покладено каліграфію, є проєкт Гу Венди (Gu Wenda 谷文达) «Об'єднані нації», який було презентовано на всіх континентах світу і який

заохоче глядачів розмірковувати про взаємозалежність людства, значення традицій та культурного розуміння.

У цьому творі Гу Венда (Gu Wenda 谷文达) використовує людське волосся, зібране з різних куточків світу, як символ спільного людського досвіду та культурного обміну. Цей оригінальний і провокаційний матеріал нагадує про універсальність людських емоцій і важливість міжкультурної взаємодії. Каліграфія в інсталяції представлена у вигляді гобеленів, витканих із волосся, на яких зображені безглузді символи з різних мов. Ці символи, які не можуть бути прочитані, створюють атмосферу таємничості та невизначеності.

Гу Венда (Gu Wenda 谷文达) Проект «Об'єднани нації», 1999–2000 [6]

Отже, збереження традицій каліграфії в сучасному візуальному мистецтві Китаю відображає глибоке поєднання історичної спадщини й інновацій. Сучасні китайські митці використовують традиційну каліграфію як основу для створення нових, інноваційних творів, які відображають сучасні реалії та глобалізоване мистецьке середовище.

Сучасне китайське мистецтво, зазнаючи суттєвого впливу глобалізації та культурного обміну, відображає синтез східних і західних традицій. Це видно у зростаючому залученні китайських митців до міжнародних виставок та обмінів, що сприяє перехресному заплідненню ідей і технік.

Сучасні художники інтегрують каліграфію в широкий спектр мистецьких форм, включно з відеоінсталяціями, перформансами та абстрактним мистецтвом, чим демонструють гнучкість і адаптивність цього традиційного мистецтва. Усе це не тільки зберігає каліграфію як живу форму мистецтва, але й дає змогу їй розвиватися та залишатися важливою частиною культурної ідентичності Китаю.

Література:

1. Lian D. Narratology for Art History: Narrativizing Western Influence and Chinese Response in the Modern Era. *Critical Theory*. 2019. Vol. 3, no. 2. P. 92–133. URL: <https://doi.org/10.47297/wspctwsp2515-470205.20190302> (дата звернення 23.11.2023).

2. Пань Гонгкай «Танення» (Pan Gongkai 潘公凱). Відеоінсталяція, Китайський павільйон 54-ї Венеціанської бієнале (2011). URL:

<https://stamps.umich.edu/events/pan-gongkai-melt> (дата звернення: 27.11.2023).

4. Дунлінг Ван (Wang Dongling 王冬齡) «Спосіб, яким можна говорити». Каліграфічний перформанс – фото події. URL: <https://www.vam.ac.uk/blog/asia-department/the-way-that-can-be-spoken-calligraphic-performance-by-wang-dongling> (дата звернення: 25.11.2023).

3. Xiang L., Gee L. L. S. THE IMPORTANCE OF LINES: THE MODERN CALLIGRAPHY OF WANG DONGLING AND QIU ZHENZHONG. SSRN Electronic Journal. 2021. URL: <https://doi.org/10.2139/ssrn.3800559> (дата звернення: 17.11.2023).

5. Сюй Бін, «Книга з неба» (Xu Bing 徐冰 Tian shu 天書), бл. 1987–91. Інсталяція книг та сувоїв, надрукованих із різьбленого дерева типів вигаданих символів, тушшю на папері, розміри змінні. Вигляд інсталяції в Музеї мистецтв Блантона, Техаський університет в Остіні, 2016 р. Надано студією Xu Bing. URL: <https://conasur.com/rivers-and-words-forever-flowing-calligraphy-in-contemporary-art/> (дата звернення: 23.11.2023).

6. Гу Венда (Gu Wenda 谷文达) проект «Об'єднанні Нації», 1999-2000. URL: <https://artsandculture.google.com/asset/united-nations-series-china-monument-temple-of-heaven/qAEKdGptiiRNJw?hl=zh-cn> (дата звернення: 23.11.2023).

УДК 658.018

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-347-0-34>

Сумченко І. В.

ORCID: 0009-0006-6423-908X

кандидат філософських наук, доцент,

доцент кафедри культурології

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

м. Одеса, Україна

ОСОБЛИВОСТІ СТАВЛЕННЯ ДО ПРИРОДИ В КИТАЙСЬКІЙ КУЛЬТУРІ: ТРАДИЦІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

Ключові слова: природа, гармонія, відповідальність, Китай.

У сучасному світі все більшій увазі приділяється свідомому та відповідальному ставленню до природи, і Китай у цьому випадку не є винятком. Зараз у цій країні спостерігається зростання екологічної